

LVAT nutarties, susijusios su VAAT sprendimu dėl išėjimo už Inspekcijai pateikto skundo reikalavimo ribų, apibendrinimas (administracinė byla Nr. eA-357-822/2021)

2021 m.

ADTAĮ – Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos

ADTAĮ-1 – Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo redakcija, galiojusi iki 2018-07-15

Inspekcija – Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija

LVAT – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas

VAAT – Vilniaus apygardos administracinis teismas

Inspekcija 2018 m. rugsėjo mėn. gavo skundą, kuriame nurodyta, kad advokatas galimai neteisėtai iš Nekilnojamojo turto registro (toliau – NTR) rinko pareiškėjo asmens duomenis apie jo turimą nekilnojamąjį turtą (įskaitant istorinius duomenis).

Advokatas Inspekcijai nurodė, kad pareiškėjo asmens duomenys iš NTR buvo renkami vadovaujantis Advokatūros įstatymo 44 straipsnio 1 ir 2 punktais bei Nekilnojamojo turto registro įstatymo 42 straipsniu. Advokatas pateikė tris priežastis, dėl kurių pareiškėjo NTR duomenys buvo reikalingi teikiant teisines paslaugas jo klientui: 1) kliento vardu teikiamo ieškinio pareiškėjui bylos teisingumo nustatymui; 2) dėl laikinųjų apsaugos priemonių pareiškėjo turtui taikymo; 3) dėl neturtinės žalos dydžio nustatymo.

Nagrinėdama skundą Inspekcija nustatė, kad: (1) bylos teisingumui nustatyti pareiškėjo gyvenamosios vietos adresus turėjo būti gautas iš pirminio šaltinio Gyventojų registro, tokiu būdu užtikrinant asmens duomenų tikslumo ir proporcingumo reikalavimų įgyvendinimą; (2) advokatas teismui prašymo dėl laikinųjų apsaugos priemonių nereiškė, be to, nurodytas argumentas jokių būdu negali būti pakankamas pagrįsti istorinių duomenų rinkimą; (3) atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas buvo viešas asmuo, jo turimas turtas galėjo būti įvertintas peržiūrint Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos viešai skelbiamus Gyventojų turto deklaracijų duomenis.

VĮ Registrų centras nurodė, kad NTR duomenys advokatams teikiami vadovaujantis NTRĮ 42 straipsnio 2 dalies 5 punktu ir 3 dalies 6 punktu bei Advokatūros įstatymo 44 straipsnio 1 dalies 1 papunkčiu, tačiau nepaaiškina, kaip buvo užtikrintas advokato prašomų pateikti dokumentų ar jų nuorašų ryšys su teisiųjų paslaugų teikimu, kaip tai nustato Advokatūros įstatymo 44 straipsnio 1 papunktis.

Analizuojant Advokatų profesinės bendrijos ir VĮ Registrų centro NTR duomenų teikimo internetu sutartį nustatyta, kad joje nėra apibrėžtos jokios asmens duomenų teikimo (gavimo) ribos (apribojimai).

Išnagrinėjusi skundą Inspekcija nustatė, kad: 1) advokatas, rinkdamas pareiškėjo asmens duomenis apie jo turimą ir turėtą nekilnojamąjį turtą iš VĮ Registrų centro tvarkomo NTR, neužtikrino, kad asmens duomenys būtų tvarkomi tiksliai, sąžiningai ir teisėtai ir tuo pažeidė ADTAĮ-1 3 straipsnio 1 dalies 2 punktą; 2) VĮ Registrų centras, asmens duomenų teikimo sutartyje nenustatydamas reikalavimo, kad asmens duomenų teikimas iš NTR atitiktų teisės aktų reikalavimus, neužtikrino, kad pareiškėjo asmens duomenys būtų tvarkomi tiksliai, sąžiningai ir teisėtai, ir tuo pažeidė ADTAĮ-1 3 straipsnio 1 dalies 2 punktą, pripažino skundą pagrįstu ir pritaikė šias sankcijas: advokatui pareiškė papeikimą, o taip pat advokatui ir VĮ Registrų centrui pateikė nurodymus.

Advokatas apskundė Inspekcijos sprendimą teismui.

Pirmosios instancijos teismas advokato skundą tenkino. Panaikino Inspekcijos sprendimo dalį, kuria pripažinta, kad pareiškėjo skundas laikytinas pagrįstu dėl advokato veiksmų, taip pat panaikino Inspekcijos sprendimo dalis, kuriomis advokatui buvo pritaikytos sankcijos.

VAAT sprendimas priimtas teismui nustačius, kad Inspekcijai pateiktame ir jos nagrinėtame skunde pareiškėjas skundė tik VĮ Registrų centro veiksmų teisėtumą tvarkant jo asmens duomenis. Teismas sprendė, kad Inspekcija, priimdama sprendimą advokato atžvilgiu, nepagrįstai išėjo už Inspekcijai pateikto skundo reikalavimo ribų, todėl advokato atžvilgiu priėmė neteisėtą ir nepagrįstą sprendimą.

Inspekcija pirmosios instancijos teismo sprendimą apskundė apeliacine tvarka, prašydama teismo panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą, ir priimti naują sprendimą – advokato skundą atmesti.

LVAT konstatavo, kad, sistemiškai įvertinus skundą ir kartu su juo pateiktus dokumentus, matyti, jog skundžiamasi buvo ir advokato veiksmais; kad pirmosios instancijos teismas nevertino Inspekcijai pateikto skundo kaip visumos, todėl padarė nepagrįstą išvadą dėl skundo ribų.

Apeliacinės instancijos teisėjų kolegija pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismas nekvestionavo Inspekcijos teisės, esant galimam pažeidimui, pradėti ir atlikti tyrimą (patikrinimą) savo iniciatyva, tačiau nagrinėjamu atveju sprendė, kad Inspekcija turėjo apsiriboti pareikštais skundo reikalavimais, išnagrinėti skundą ta apimtimi, kokia jis buvo pateiktas, o kito subjekto (advokato) atžvilgiu, jei tam nustatė įstatymų, reglamentuojančių asmens duomenų apsaugą, galimą pažeidimą, turėjo teisę pradėti atskirą tyrimą savo iniciatyva ir priimti vieną iš sprendimų rūšių, numatytų ADTAĮ 22 straipsnyje. Teisėjų kolegijos vertinimu, toks požiūris nėra pagrįstas, nes viešojo administravimo institucijos neturėtų būti skatinamos pradėti keletą atskirų tyrimų, kuriuose būtų nagrinėjamos identiškos aplinkybės.

Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas padarė bylos aplinkybėms prieštaraujančią išvadą, kad skunde Inspekcijai pareiškėjas skundė tik VĮ Registrų centro veiksmų teisėtumą, tvarkant jo asmens duomenis, ir nevertino advokato skunde nurodytų argumentų, dėl kurių jis nesutiko su Inspekcijos sprendimu, ir priimdamas sprendimą rėmėsi argumentais, dėl kurių proceso šalims nebuvo sudaryta galimybė pasisakyti, todėl teismas priėmė neteisėtą ir nepagrįstą sprendimą, kurį yra pagrindas panaikinti.

LVAT Inspekcijos apeliacinį skundą tenkino iš dalies – VAAT 2019-09-25 sprendimą panaikino ir bylą perdavė nagrinėti pirmosios instancijos teismui iš naujo.

<http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=2a6ae53a-7d38-41e2-930c-ff5c07611a00>